

Sygn. akt: I 1 C 156/19 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny Sekcja d/s rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Ewa Kokowska-Kuternoga

Protokolant: Aleksandra Miksza

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2019 r. w Gdyni

sprawy z powództwa (...) 2 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu
Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.

przeciwko H. R.

o zapłatę

I zasądza od pozwanej H. R. na rzecz powoda (...) 2 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G. kwotę (...), 5 zł (dwa tysiące sto dwadzieścia cztery 15/100 złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27.11.2018 r. do dnia zapłaty;

II w pozostałej części oddala powództwo;

III zasądza od pozwanej H. R. na rzecz powoda (...) 2 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G. kwotę 676, 30 zł (sześćset siedemdziesiąt sześć 30/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód E. D. 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w G. wniósł w dniu 18.11.2018r pozew przeciwko H. R. o zapłatę kwoty 3195, 59 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że na kwotę dochodzona pozwem składa się :1907, 23zł – należność główna, 60, 62 zł odsetki umowne obliczone w okresie obowiązywania umowy od należności kapitałowej, 1071, 44 zł – tytułem opłaty operacyjnej, 156, 30 zł – tytułem odsetek umownych w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie od przeterminowanych rat kapitałowych w trakcie trwania umowy naliczonych w okresie od dnia następnego po wypowiedzeniu umowy do dnia sporządzenia pozwu

(pозew – k. 3-4v)

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, wskazując, że nie wypowiedziano jej skutecznie umowy pożyczki,

(pismo procesowe, k. 48-53)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7.8.2017r. pomiędzy S. (...) zoo z siedzibą we W., a H. R. została zawarta umowa pożyczki nr (...) na kwotę 2500 zł na okres do 7.10.2018r z oprocentowaniem stałym 10 % w stosunku rocznym. Zgodnie z zapisem umowy odsetki umowne wyniosły 159,20 zł za czas trwania umowy, a raty po 297, 07 zł w liczbie 14 miesięcznych płatnych do dnia 7-go

każdego miesiąca począwszy od dnia 7.9.2017r poprzez wpływ na rachunek bankowy. Ustalono też kolejność zaliczania spłat w ten sposób, że w pierwszej kolejności zalicza się wpłatę na poczet kosztów sądowych i egzekucyjnych, odsetek za opóźnienie, opłaty operacyjnej, odsetek umownych, a na końcu należności głównej-kapitału . Za okres opóźnienia będą naliczane odsetki / karne/ w wysokości zmiennej stopy procentowej NBP, w stosunku rocznym.

dowód: umowa k. 15-19

Z kolei pomiędzy S. (...) zoo z siedzibą we W. (zbywcą) a E. D. 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w G. (nabywcą) zawarta została umowa sprzedaży wierzytelności w dniu 10.8.2017r. Przedmiotem sprzedaży była między innymi wierzytelność zbywcy przysługująca względem dłużnika H. R. w wysokości 4159,20 zł. H. R. została poinformowana o w/w zmianie wierzyciela pismem z dnia 23.8.2017r

dowód: umowa sprzedaży wierzytelności - k. 35-37, oświadczenie k. 43, odpis z KRS, k. 20-22

Pozwana przyznała okoliczność zawarcia umowy, nie zaprzeczyła temu, że nie spłaciła pożyczki mimo upływu terminu końcowego w dniu 7.10.2018r i powstała zaległość w wysokości 3195, 59 zł na dzień wniesienia pozwu

dowód : wyjaśnienia na rozprawie, k. 39 na nośniku, pismo procesowe , k. 48-53

Pismem z dnia 1.3.2018r E. D. 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w G. wezwał H. R. do zapłaty zaległych rat , a następnie z dnia 3.4.2018r E. D. 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w G. wypowiedział H. R. umowę z dnia 7.8.2017r z upływem 30-u dni od 3.4.2018r i wezwał ją do zapłaty zaległej kwoty 998,50 zł wskazując nr konta i informując, że z chwilą upływu terminu bez wpłaty zaległości wymagalna będzie cała kwota pożyczki pozostała do spłacenia w wysokości 3034, 70 zł .

dowód: wezwanie i wypowiedzenie k.11-12, 13-14

H. R. nie dokonała wpłaty na rzecz powoda całości zobowiązania wynikającego z umowy nr (...) do dnia złożenia pozwu i wyrokowania w tej sprawie.

bezsporne

H. R. i jej mąż utrzymują się z emerytur (2050 zł , 2500 zł), mają zajęcia komornicze, mąż pozwanej choruje na cukrzycę, oraz choroby nerek, razem na leki wydają ok. 600 zł miesięcznie. Czynsz wynosi 550 zł miesięcznie, media- (w tym gaz , prąd) 250-300 zł miesięcznie, telefon -100-120 zł,wyżywienie-500 zł miesięcznie, Od kilku lat H. R. zaciągała pożyczki i wpadła w spirale długów, z której teraz próbuje wyjść

Bezsporne, a nadto : oświadczenie pozwanej, k. 52-53

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny niniejszej sprawy ustalony został , na podstawie dokumentów przedstawionych przez powoda i pozwaną, albowiem ich prawdziwość nie była kwestionowana przez stronę pozwaną skutecznie.

Z przedłożonych przez powoda dokumentów wynika, że nabył on przedmiotową wierzytelność od S. (...) zoo z siedzibą we W.. Powód przedłożył umowę pożyczki oraz wezwania do zapłaty, wypowiedzenie umowy, powód złożył dokumenty – dowody wykazujące, że dochodzone roszczenie mu przysługuje w postaci umowy łączącej pozwanego z poprzednikiem prawnym powoda i umowy cesji wierzytelności pozwanej. Strona powodowa wskazała, jakiej kwoty się domaga, przedstawiła dowody, które stanowią o zasadności roszczenia. Pozwany nie zakwestionował istnienia i wysokości roszczenia, legitymacji czynnej powoda , przyznał fakty wskazane w pozwie i uzasadnieniu pozwu, nie wskazał i nie przedłożył dowodów na okoliczność, że wywiązywał się z zawartej z poprzednikiem prawnym powoda umowy pożyczki nie dając powodu do wypowiedzenia umowy, czy wniesienia pozwu, tj., że płacił zadłużenie zgodnie z harmonogramem, tym samym uznając zasadność żądania powoda. Powód załączył dokument prywatny w postaci umowy pożyczki, cesji wierzytelności. Do pozwu powód dołączył wypowiedzenie umowy , wezwania do

zapłaty. Należy wskazać, że umowa cesji nie stanowi jeszcze dowodu, iż wierzytelność będąca przedmiotem przelewu rzeczywiście istnieje. Stosownie bowiem do treści art. 516 zd. 1 k.c. „zbywca wierzytelności ponosi względem nabywcy odpowiedzialność za to, że wierzytelność mu przysługuje”. Umowa cesji nie stanowi więc *sui generis* dowodu, iż wierzytelność nią objęta istnieje, może jedynie skutkować odpowiedzialnością zbywcy w sytuacji, gdy wierzytelność ta mu nie przysługuje. Przedstawienie więc umowy pożyczki i zestawienia brakujących wpłat wymagalnych rat od pozwanej oraz wezwań do zapłaty i wypowiedzenia umowy jako dowodu istnienia wierzytelności dopiero zwalniało powoda od obowiązku udowodnienia istnienia roszczenia dalszymi dowodami. Powód, co do zasady i wysokości udowodnił swoje roszczenie.

Zważyć należy, iż zgodnie z obowiązującą w postępowaniu cywilnym zasadą rozkładu ciężaru dowodu – strona, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, obowiązana jest fakt ów wykazać. Stosownie bowiem do treści art. 6 k.c. „ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne”. Ponadto, zgodnie z obowiązującą w postępowaniu cywilnym zasadą kontradyktoryjności, to strony mają dążyć do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, a w razie nieuzasadnionej bierności strona naraża się na sankcję w postaci przegrania procesu. W tej sprawie obie strony uczyniły zadość obowiązkowi wynikającemu z art. 6 kc. Powód udowodnił istnienie roszczenia i jego wysokość, a pozwana nie wykazała, że spłaciła zobowiązanie w ratach wg harmonogramu albo potem do dnia wniesienia pozwu i wyrokowania.

Sąd winien z urzędu sprawdzać, czy jakiś zapis w umowie jest zapisem niedozwolonym. Strony zawarły dobrowolnie umowę o pożyczkę po przeanalizowaniu i podpisaniu, a więc i zapoznaniu się z treścią umowy i rozważeniu treści umowy, w tym dodatkowych zapisów dotyczących kosztów umowy i dyspozycji pobierania kosztów windykacji, opłaty operacyjnej. Umowa ta została zawarta na wniosek pozwanej.

Art. 385¹ kc stanowi, że :”. § 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument **nie miał rzeczywistego wpływu**. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. **Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.**

W zakresie tych należności znajdowały one oparcie w przepisach kodeksu cywilnego regulującego umowę pożyczki i świadczenia uboczne w postaci odsetek za opóźnienie (art. 720-724 kc i art. 481 §1 i 2 kc) oraz postanowieniach umowy, podlegającej szczególnemu reżimowi określonymu w ustawie z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2011, nr 126, poz. 715, ze zm). Przywołany przepis art. 720 kc stanowi bowiem, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości; zaś przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, w szczególności art. 3 ust. 1 określa, że przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, a także art. 3 ust. 2 pkt 1 określający, że za umowę o kredyt konsumencki uważa się również umowę pożyczki.

W świetle tych regulacji, w ocenie Sądu, powództwo w części obejmującej niespłaconą przez pozwanego kapitału pożyczki oraz odsetek umownych od tego kapitału naliczonego pozostawało w pełni przez powoda wykazane. W tym celu przedstawił on bowiem zawartą przez pozwanego umowę pożyczki, a pozwany przyznał ten fakt.

W pozostałym jednak zakresie, tj. w części obejmującej roszczenie o zapłatę opłaty operacyjnej w kwocie 1071, 44 zł - powództwo pozostawało niezasadne .

W ocenie Sądu, przywołane przez powoda postanowienia umowne przewidujące te opłaty w wysokości wyżej wskazanej pozostawały regulacjami o charakterze abuzywnym, które z mocy art. 385¹ §1 i 3 kc nie wiązały pozwanego, który zawarł z pożyczkodawcą umowę jako konsument. Zgodnie bowiem z przywołanym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nieuzgodnione indywidualnie są zaś te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

W ocenie Sądu postanowienia umowy przewidujące możliwość obciążenia konsumenta, a więc pozwanego opłatami w wysokości 1071, 44 zł bez wskazania w tabelach sposobu naliczania w/w - przewidziane w treści wyżej wskazanych zapisów umowy są postanowieniami umownymi indywidualnie nieuzgodnionymi w myśl przepisu art. 385¹ §1 kc. Postanowienia indywidualnie uzgodnione w myśl wyżej wymienionego przepisu to bowiem nie postanowienia, których treść konsument mógł negocjować lecz takie postanowienia, które rzeczywiście powstały na skutek indywidualnego uzgodnienia. Wymienione w treści art. 385³ kc niedozwolone postanowienia umowne mają wyłącznie charakter przykładowy, stanowiąc swoistą regułę interpretacyjną ułatwiającą stosowanie art. 385¹ kc.

Jednocześnie, w opinii Sądu, zastrzeżenie zawarte we wskazanych wyżej zapisach umowy przewidujące, iż pożyczkobiorca będzie zobowiązany do ponoszenia opłaty operacyjnej bez wskazania jak jest liczona, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Z jednej bowiem strony opłaty te są rażąco wygórowane, gdyż ich zastrzeżenie w takiej wysokości nie ma żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat ponoszonych zwykle za takie czynności. Z uwagi na powyższe regulację odnoszącą się do tych kosztów- Sąd ocenił jako prowadzącą w istocie rzeczy do zapewnienia powodowi nieuzasadnionych korzyści i naruszającą interesy ekonomiczne konsumenta w rażący sposób.

Pokreślić należy, że przedmiotowe postanowienia w sposób rażący naruszają interesy konsumentów, w szczególności te ekonomiczne związane z obowiązkiem uiszczenia znacznych i dodatkowych kosztów, które mogą prowadzić do zwiększenia istniejącego zadłużenia. Działanie legitymizowane treścią zapisu prowadzi w rezultacie do obciążenia zadłużonego klienta kolejnymi zobowiązaniami w praktyce utrudniając mu możliwość uregulowania należności wynikającej ze zobowiązania pierwotnego.

Z uwagi na powyższe w tym zakresie Sąd żądanie pozwu uznał za całkowicie nieuzasadnione. Skutkiem bowiem ustalenia przez Sąd abuzywności zapisu umowy jest brak związania nim konsumenta.

W szczególności przepisem statuującym wprost takie uprawnienie nie mógł być art. 13 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 21 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, który stanowi, że umowa o kredyt konsumencki powinna określać informację o stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego, warunki jej zmiany oraz ewentualne inne opłaty z tytułu zaległości w spłacie kredytu. Przepis ten zobowiązuje przedsiębiorcę do precyzyjnego wskazania wysokości opłat obciążających kontrahenta, nie jest jednak możliwym, by na tej podstawie wywodzić o uprawnieniu do prowadzenia pobierania opłat operacyjnych w wysokości 1500 zł dla kwoty pożyczki 2500 zł.

Przedsiębiorca, decydując się na prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na udzielaniu pożyczek gotówkowych winien uwzględnić specyficzne dla niej ryzyko transakcyjne (np. ryzyko nieterminowego wykonywania

zobowiązań). Stąd na dezaprobatę zasługuje działanie powoda polegające na określeniu liberalnych przesłanek weryfikacji podmiotów - jak to zostało przez niego określone "zestandardyzowanych", które mogą zostać jego kontrahentami (np. w porównaniu do wymogów stawianych przez instytucje bankowe), zaś zwiększone w związku z tym ryzyko kompensowane jest przede wszystkim poprzez przeniesienie na konsumentów wszelkich kosztów wywołanych wykonywaniem zobowiązań. Przyjęty przez w takim układzie działalności przedsiębiorcy model skupiony jest na maksymalizacji zysku wskutek maksymalizacji ilości zawartych umów, a koszty wywołane umowami przenoszone są na konsumenta. Powyższa argumentacja uprawnia do określenia tych umów jako ryzykowne (w porównaniu do podobnych produktów bankowych), czyli takie o mniejszym prawdopodobieństwie samodzielnej spłaty i wobec takich konsumentów podejmowane są dodatkowe czynności. W ocenie Sądu obranie takiego modelu prowadzenia działalności gospodarczej, a w ślad za nim kreowanie regulacji o treści omawianej powoduje uchylenie ciężającej na przedsiębiorcy odpowiedzialności za zawierane przez niego umowy (w szczególności te o podwyższonym ryzyku nieterminowej spłaty). [...].

W konkluzji należy zważyć, że kwestionowane postanowienia pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, albowiem w sposób nierównomierny rozkładają ryzyko transakcyjne pomiędzy stronami kontraktu przenosząc wyłącznie na konsumenta dodatkowe – obok oprocentowania - koszty niewspółmiernie wysokiej prowizji do wartości pożyczki. Nie są to wszakże czynności, które pożyczkodawca podejmuje na zlecenie konsumenta, bądź w jego interesie.

Uznając więc omówione postanowienia umowne za niedozwolone i wyeliminowując je z praktyki Sąd miał na względzie, iż w sprawie niniejszej zostały łącznie spełnione wszystkie przesłanki ku temu konieczne: umowa została zawarta z konsumentem (co w niniejszej sprawie było oczywiste), kwestionowane postanowienia nie zostały uzgodnione indywidualnie z pozwanym a jednocześnie postanowienia te kształtowały jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy oraz nie dotyczyły sformułowanych w sposób jednoznaczny główny świadczeń stron.

W tym miejscu podkreślić należy, iż orzecznictwo europejskie stoi na stanowisku, że Sąd powinien z urzędu uwzględnić abuzywność klauzuli umownej. W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C- 397/11, w pkt. 27 i 28 Trybunał podniósł, że „z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 EWG w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, i czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejącej między konsumentem a przedsiębiorcą” (podobnie (...) w sprawie C 618-10 pkt. 42-44. (źródło (...)) Nadto w pkt. 2 i 3 wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 maja 2013 r. (C-397/11) Trybunał ten jednoznacznie stwierdził, że :

i. artykuł 6 ust. 1 Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umownego, ma obowiązek, po pierwsze, wyciągnięcia wszystkich konsekwencji wynikających na podstawie prawa krajowego z takiego stwierdzenia bez oczekiwania na wniosek konsumenta w tym zakresie w celu zapewnienia, iż konsument nie będzie związany takim warunkiem, oraz po drugie, oceny co do zasady na podstawie obiektywnych kryteriów, czy dana umowa może dalej istnieć bez takiego warunku.

ii. dyrektywę 93/13 należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy, który z urzędu stwierdza nieuczciwy charakter warunku umownego, powinien w miarę możliwości zastosować krajowe przepisy proceduralne w taki sposób, aby wyciągnąć wszystkie konsekwencje, które na podstawie prawa krajowego wynikają ze stwierdzenia nieuczciwego charakteru danego warunku, w celu zapewnienia, że konsument nie będzie nim związany.

Innymi słowy Sąd krajowy powinien wykorzystać wszystkie możliwe środki, aby z urzędu uwzględnić niedozwolony charakter postanowienia umownego, nawet jeśli konsument tego aspektu nie podniósł na żadnym etapie procesu. Przy czym, co istotne w sprawie niniejszej, na aspekt ten pozwana wskazywała, wadliwie przywołując w tym zakresie - w miejsce abuzywności postanowień umownych - instytucję wyzysku.

Mając powyższe na uwadze, wobec abuzywności wyżej omówionych zapisów umownych - ponad zasądzoną w pkt. I wyroku kwotę 2124,50 zł - Sąd w pkt. II wyroku oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Orzeczenie w tym zakresie wydano z uwzględnieniem brzemienia art. 385¹ §1kc.

Fakt jedynie częściowego utrzymania się przez powoda ze zgłoszonym w pozwie roszczenia (66,5%)znalazł swoje odzwierciedlenie w treści rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie III wyroku. Pozwany został bowiem uznany za przegrywającego spór w 66,5 %, i obciążony kosztami procesu w tej wartości. Na koszty procesu składały się koszty w postaci: uiszczonej opłaty sądowej w kwocie 100 zł, wynagrodzenia z tytułu kosztów zastępstwa procesowego stron przez występującego w sprawie pełnomocnika zawodowego, które to wynagrodzenie zostało ustalone w wysokości pojedynczej stawki minimalnej przewidzianej w przewidzianej w §2 pkt. 2 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych tj. w kwocie 900 zł, opłaty od pełnomocnictwa- 17 zł . Stosownie więc do przewidzianej w art. 98 i 108 kpc zasady rozliczania – pozwanego obciążają poniesione przez powoda koszty procesu w części przegranej tj. 66,5%, czyli 676, 30 zł i taka kwota została na rzecz powoda od pozwanego przez Sąd zasądzona.